

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Кирик Інни Станіславівни «Адміністративно-правові засади взаємодії Національної поліції з Державною міграційною службою України щодо протидії неконтрольованій міграції», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Проблеми, що породжуються міграційними процесами, потребують комплексних досліджень з метою забезпечення сучасного наукового супроводження діяльності з регулювання міграційних процесів, у тому числі й адміністративно-правовими засобами. Це надасть можливість розвитку позитивних тенденцій, що впливатимуть на зростання рівня економіки та соціальну збалансованість, а також вироблення ефективної політики щодо протидії нелегальній міграції і торгівлі людьми. Адже міграційні переміщення в усі часи виступали своєрідним індикатором реагування населення на зміни, що відбуваються в економічному, політичному та соціальному житті будь-якого суспільства. Їх обсяги, напрями і масштаби значною мірою свідчать про стабільність або ж, навпаки, – нестабільність суспільного розвитку тієї чи іншої країни. Оскільки міграція населення, набуваючи небачених раніше масштабів, досить швидко змінює реальну картину світу, великого значення набуває вивчення та осмислення неконтрольованої міграції, її прогнозування та оптимізації як на рівні окремих держав, так і міждержавних утворень. Це повною мірою стосується й України. За таких умов актуальність та своєчасність дисертаційного дослідження Кирик Інни Станіславівни на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії Національної поліції з Державною міграційною службою України щодо протидії неконтрольованій міграції» не викликає жодних сумнівів.

Обраний напрям дослідження відповідає плану заходів з реалізації Концепції державної міграційної політики (розпорядження Кабінету Міністрів

України від 12 жовтня 2011 року № 1058-р); Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 482-р); Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» (Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015). Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Методологічною основою є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів пізнання, які в комплексі використано для вирішення поставлених завдань. Формально-логічний метод застосовано під час дослідження ключових понять (підрозділи 1.1–1.3, 2.1–2.3), встановлення особливостей адміністративного законодавства, правового статусу та правової природи взаємодії Національної поліції та Державної міграційної служби України (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1), характеру і принципів такої взаємодії (підрозділ 2.2). Застосування діалектичного та структурно-логічного методу дало змогу дослідити сучасний стан законодавства щодо регулювання міграційних правовідносин (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1–2.3), наявні проблеми й недоліки цього юридичного механізму (підрозділ 3.1). Системно-структурний метод надав змогу класифікувати адміністративні методи, форми та процедури взаємодії органів Національної поліції та Державної міграційної служби України (підрозділ 2.3). Порівняльно-правовий метод використано в межах дослідження закордонного досвіду правового регулювання, його зіставлення із законодавством України (підрозділ 3.2). Завдяки методу моделювання виокремлено перспективні напрями вдосконалення національного адміністративного законодавства (підрозділ 3.3).

Емпіричну базу дослідження становлять матеріали адміністративно-процесуальної діяльності органів Національної поліції України, Державної

міграційної служби України, статистичні дані Державної служби статистики України за період 2015–2019 рр., дані офіційних електронних ресурсів органів державної влади України, а також результати соціологічного опитування 184 респондентів, серед яких – працівники поліції, Державної міграційної служби України, правники, пересічні громадяни (стор.16).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що робота є однією з перших спроб на основі сучасних методів наукового пізнання виконати комплексне та системне дослідження адміністративно-правових засад взаємодії Національної поліції з Державною міграційною службою України щодо протидії неконтрольованій міграції, виділити проблеми й недоліки законодавства в цій сфері, розробити пропозиції щодо його вдосконалення (с.16).

За результатами дослідження розроблено нові наукові положення, висновки і пропозиції, що мають важливе теоретичне та практичне значення, найбільш значущими з яких є:

- вперше виокремлено характеристики, що відображають правову природу взаємодії Національної поліції та Державної міграційної служби України: 1) багатовекторність контролю держави за міграційними потоками; 2) комплексність завдань правового регулювання та правозастосування в міграційній сфері; 3) організаційно-структурна належність до вертикалі Міністра внутрішніх справ та наявність спільного суб'єкта контролю; 4) диференціація адміністративних функцій у дозвільно-розпорядчій, інформаційно-аналітичній роботі, наданні адміністративних послуг, силовій підтримці (с.17);

- удосконалено термінологічний апарат, який стосується предмета дослідження в контексті взаємодії Національної поліції та Державної міграційної служби України у сфері протидії неконтрольованій міграції, зокрема визначено поняття «взаємодія», «принципи взаємодії»,

«адміністративні форми та процедури взаємодії», «адміністративно-правове регулювання протидії неконтрольованій міграції (с.18);

- визначено, що адміністративно-правове регулювання протидії неконтрольованій міграції - здійснюваний за допомогою адміністративно-правових засобів публічно-вольовий вплив владних суб'єктів на міграційні правовідносини у внутрішньодержавному та транскордонному масштабі, який здійснюється з метою їх впорядкування та організації, розробки міграційної політики (стратегії), визначенні чинників, умов, сприяючих факторів неконтрольованій міграції для протидії та усунення (запобігання) негативним наслідкам, а також притягнення до юридичної відповідальності осіб, винних у порушенні відповідних регулюючих норм та процедур. (с.79–80);

- під взаємодією Національної поліції та Державної міграційної служби України щодо протидії неконтрольованій міграції запропоновано розуміти спільне або одностороннє формально виражене волевиявлення поліцейських та міграційних органів держави щодо питань, які дотичні до їх адміністративної компетенції або безпосередньо стосуються її здійснення в площині правотворчої, правозастосовної діяльності в сфері регулювання переміщень населення та реагування на факти порушення встановлених міграційних правил та процедур. Її правова природа обумовлена низкою інституційних, компетенційних, організаційно-розпорядчих, нормотворчих зв'язків в системі державної виконавчої влади, а також спричинена специфікою предмету, об'єкту правового регулювання та управлінського впливу, якими є міграційна політика, контроль за просторовим переміщенням населення (с.81);

- встановлено, що характер взаємодії органів Національної поліції та Державної міграційної служби України щодо протидії неконтрольованій міграції визначається наступним: 1) природа взаємодії обумовлюється насамперед статусом обох інституцій як державних органів та, відтак, місцем

в системі державного управління, вертикалі виконавчої влади, яка спрямовується та координується Міністром внутрішніх справ України;

2) взаємодія має комплексний характер, є поєднанням широкого набору превентивних, регулятивних, охоронних, організаційних, науково-методичних заходів управлінського впливу на відносини міграції та її нелегальних (неконтрольованих) форм; 3) основою взаємодії є явища співпраці та координації діяльності, в тому числі спільного виконання завдань та інструкцій вище стоячої до них інстанції – Міністерства внутрішніх справ України та безпосередньо очільника цього органу;

4) узгодження та координування може відбуватися шляхом практичного втілення різних форм організаційно-інституційної співпраці в напрямку вирішення спільного для органів завдання чи подолання певної комплексної проблеми; 5) взаємодія втілюється в життя через механізми вертикальної (узгодження діяльності в порядку спільної підлеглості системі міністерства внутрішніх справ) та горизонтальної (взаємодія як рівноправних суб'єктів управлінських відносин) координації роботи; 6) рівноправний статус поліцейських та міграційних структур не виключає можливість та потребу виконання одним з суб'єктів нормативно-розпорядчих актів іншого в процесі спільної реалізації заходів міграційного контролю та протидії неконтрольованій міграції (с.160-161);

- виокремлено адміністративні форми та процедури взаємодії органів Національної поліції та Державної міграційної служби України (с.162-163);

- окреслено перспективні напрями вдосконалення національного адміністративного законодавства, яке регламентує процес взаємодії органів Національної поліції та Державної міграційної служби щодо протидії неконтрольованій (с.224–225).

Надаючи загальну позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, варто вказати на окремі недоліки та дискусійні положення, що містяться в тексті роботи.

1. Так, на нашу думку, здобувачці слід було більш змістовно обґрунтувати свою точку зору стосовно того, як найбільш доцільно класифікувати рівні взаємодії органів Національної поліції та Державної міграційної служби України у сфері протидії неконтрольованій міграції (стор. 122). Адже обґрунтування, яке наводить здобувачка, видається нам занадто узагальненим та розмитим.

2. У науковій новизні здобувачка вказує, що в роботі «удосконалено систему принципів і методів взаємодії між поліцейськими та міграційними підрозділами, зокрема виділено й охарактеризовано особливості відповідних методів» (с.17). На моє переконання таке твердження є не зовсім коректним, адже важко уявити яким чином здобувачка удосконалила принципи взаємодії між поліцейськими та міграційними підрозділами або ж удосконалила методи взаємодії між поліцейськими та міграційними підрозділами, адже відповідні принципи та методи знайшли своє закріплення, тож варто напевно вести мову про вдосконалення визначення відповідних термінів.

3. Судячи зі списку використаних джерел, здобувачка, під час підготовки дисертаційного дослідження, проаналізувала велику кількість дисертаційних досліджень інших вчених, як із галузі адміністративного права, так і з інших галузей права і це є дуже добре, адже дисертантом використано сучасну наукову літературу. Однак здобувачці варто було більш критично ставитись до поглядів вчених та не боятись виловлювати власну точку зору, навіть коли аналізуються праці докторів наук.

4. Вважаємо, що перелік принципів взаємодії органів Національної поліції та Державної міграційної служби України, який було наведено здобувачкою, є досить обмеженим та не повним (стор.161). Переконані, що він потребує розширення, зокрема додатково слід вказати такі принципи, як: доцільність, ефективність, результативність, тощо.

Наведені спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий

характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертантом. В дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Усе викладене дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження Кирик Інни Станіславівни «Адміністративно-правові засади взаємодії Національної поліції з Державною міграційною службою України щодо протидії неконтрольованій міграції» є завершеною працею. В роботі отримано нові науково обґрунтовані результати щодо удосконалення адміністративно-правових засад взаємодії Державної міграційної служби України з Національною поліцією у сфері протидії неконтрольованій міграції. А відтак, є всі підстави відмітити, що дисертація відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її авторка – Кирик Інни Станіславівни – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
начальник Київського факультету
Національної академії
Національної гвардії України,
кандидат юридичних наук

Дмитро КОРНІЄНКО